

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KULLANILABİLECEK FİZİKSEL-DUYGUSAL-KÜLTÜREL YÖNTEM: KURAMSAL BİR ÇALIŞMA

Arş. Gör. Gürkan Tabak
Erciyes Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD
gurkantabak@gmail.com

Doç. Dr. Ali Göçer
Erciyes Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD
gocerali@gmail.com

Özet

Dünyada yöntem sonrası tartışmalar olmasına rağmen Türkiye’de yabancı dillerin öğretilmesine çeşitli yöntemlerin çerçevesinde ve geleneksel anlayışla devam edildiği görülmektedir. Alanyazında çok sık rastlanılan ve çalışılan yöntemler olmasına rağmen farkında olunmayan yöntemler de bulunmaktadır. Bu yöntemlerden birisi de fiziksel-duygusal-kültürel yöntemdir. Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılabilecek bir yöntem olarak düşünülen fiziksel-duygusal-kültürel yöntem hakkında kuramsal bilgi sunmaktır. Bu çalışmanın hedef kitlesini, uygulayıcılar (öğretmenler) ve araştırmacılar (akademisyenler) oluşturmaktadır. Araştırmacıların bu yöntem hakkında uygulamalı çalışmalar yapması ve uygulayıcıların Türkçe derslerinde bu yöntemden faydalanması, çalışmanın alana katkısı olarak düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe, yöntem, fiziksel-duygusal-kültürel metot.

THE PHYSICAL-EMOTIONAL-CULTURAL METHOD (PhyEmoC) THAT CAN BE USED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: A THEORETICAL STUDY

Abstract

Although there are discussions made about post method, foreign languages are still taught within the frame of various methods. There are well known foreign language teaching methods in the literature, but sometimes we encounter some methods underrecognized. One of them is the physical-emotional-cultural method (PhyEmoC). The purpose of this study is to provide theoretical knowledge on physical-emotional-cultural method that can be used as a method in teaching Turkish as a foreign language. The target audience of this study consists of practitioners (teachers) and researchers (academics). Researchers can do practical studies related this method, and practitioners can also use this method in their Turkish courses. These are thought as the contribution of this study to the field of teaching Turkish as a foreign language.

Key Words: Turkish as a foreign language, method, the physical-emotional-cultural method.

GİRİŞ

Dünyada yabancı dil öğretiminde güncel gelişmeler yaşanmaktadır. Yabancı dil öğretimi denince akla gelebilecek hususlardan birisi olan yöntem konusunda çeşitli tartışmalar yaşanmaktadır. Örnek olarak Songün’ün (2001) yöntemlerin gücünü tartışmaya açtığı yazısı gösterilebilir. Postmodern algı, yabancı dil öğretiminde çeşitli sınırlar koyan yöntemler konusunda da esnekliği ileri sürerek ezberi bozmuştur. Yöntemler dönemini, yöntem sonrası bir dönemin izlediği görülmektedir (Hamamcı, 2013). Kumaravadivelu (2003), yöntem sonrası dönemin yöntemlerin cevap veremediği ve eksik bıraktığı boşlukları doldurmaya kapı araladığını belirtmektedir. Ancak, dünyada yöntem sonrası dönem tartışılrsa da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde

yöntem konusunda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Örneğin, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntemler konusunda yapılan çalışmalar; Yorulmaz (2009), Akbal (2008), Yaylı ve Yavuz (2008) ve Yaylı (2004) görev odaklı öğrenme yöntemiyle ilgili, İşcan'ın (2011) da yaptığı çalışma telkin yöntemine yönelik çalışmalardır.

Yabancı dil öğretiminde amaçlara ulaşmak için geçmişten günümüze farklı öğrenme yaklaşımları doğrultusunda çok çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar içerisinde dilbilgisi-çeviri yöntemi, düzvarım/direkt/dolaysız yöntem, işitsel-dilsel yöntem, iletişimsel/iletişimci yaklaşım/yöntem, doğal yöntem/yaklaşım, bilişsel yöntem/ yaklaşım, seçmeli yöntem en çok adı geçen yöntemlerdendir (Memiş ve Erdem, 2013; Demirel, 2011; Köksal ve Varışoğlu, 2012; Demircan, 2005; Gömleksiz, 2000). Ancak yabancı dil öğretiminde bu yöntemlerin dışında da kullanılan pek çok yöntem bulunmaktadır. Bunlardan bazıları danışmanlı (grupla) dil öğretim yöntemi, sessizlik yöntemi, tüm fiziksel tepki yöntemi, görev temelli ve içerik temelli yöntemlerdir (Memiş ve Erdem, 2013; Larsen-Freeman, 2000).

Yukarıda adı geçen yabancı dil öğretim yöntemlerine alanyazında sıkça yer verilmektedir. Ancak bu yöntemlerin dışında da farklı yabancı dil öğretim yöntemlerine veya yöntem denemelerine rastlanılmaktadır. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem de bunlardan birisidir. Bu çalışmada, fiziksel-duygusal-kültürel yöntem kuramsal olarak tanıtılarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik öneriler sunulacaktır. Özellikle yabancı dil Türkçe öğretmenlerinin bu çalışmadan yararlanacağı düşünülmektedir.

Fiziksel-Duygusal-Kültürel Yöntem

Bu yöntem, Avrupa Birliği bünyesinde yürütülen bir projenin eseridir¹. Aslında teorik bir arka planı olan yöntemden ziyade uygulamalar sonucu elde edilen pratik bir yaklaşım olarak gözükmektedir².

Fiziksel-duygusal-kültürel yöntemin temelinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen her öğrencinin dikkatini çekebilecek çeşitli ilkeler yer almaktadır: *Mizah, yaratıcılık, sanatsal ifade, fiziksel aktivite, müzik, empati ve etkileşim* (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>). Günlük hayatın akışında anadili konuşucuları tarafından farkına bile varılmayan bu unsurlar, yabancı dil öğrencileri açısından dil öğrenmeyi hem kolaylaştırır hem de eğlenceli bir hâle dönüştürür. Bu unsurların çeşitliliği, öğrencilerin ilgilerinin derse çekilebilmesinde önemlidir. Çünkü günlük hayatta karşılıklarına çıkabilecek birçok durum derste öğrencilere sunulmaktadır. Böylece, sınıf ortamı yabancı dilin kurallarının ezberlendiği sıkıcı bir ortam olmaktan çıkarak gerçek hayatın kesitlerini sunan eğlenceli bir ortama dönüşebilir.

Bu yöntem, fiziksel boyutu içermesi sebebiyle tüm fiziksel tepki yöntemini çağrıştırabilir. Ancak tüm fiziksel tepki yöntemi davranışçı özellikler sergiler (Demircan, 2005). Yabancı dil öğretiminin emir-fiziksel tepki çerçevesinde gerçekleştiği kabul edilir. Tüm fiziksel tepki yöntemi, yabancı dil öğretiminin başlangıç düzeyinde yararlı olabilmektedir (Demirel, 2011; Demircan, 2005). Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem fiziksel boyutu dikkate almasına karşın tüm fiziksel tepki yöntemi kadar sert çizgilere sahip değildir. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem, öğrencilerin bütün gün oturarak dersleri takip etmesini sıkıcı bir deneyim olarak nitelendirmektedir (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>). Bu sebeple, yabancı dil derslerinin içerisinde öğrencileri bedensel olarak aktif hâle getirecek fiziksel etkinliklere yer verilmesini teşvik etmektedir. Fiziksel boyutu dikkate almaları sebebiyle fiziksel-duygusal-kültürel yöntem ile tüm fiziksel tepki yönteminin ismen birbirine benzetilme ihtimali elbette vardır. Ancak tüm fiziksel tepki yöntemi günümüzde önemini yitiren davranışçı öğrenme kuramı çerçevesinde yabancı dil öğretimini emir (etki)-fiziksel tepki odağında ele alan bir yöntemdir. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem ise aktif katılımı teşvik eden çağdaş öğrenme kuramları doğrultusunda yabancı dil öğretimini gerçekleştirme işlevine sahip güncel bir yöntemdir. Her iki yöntem fiziksel boyutu içermesine ve isim benzerliğine rağmen birbirinden farklıdır.

¹ “Bu projenin bütçesi AB Komisyonu tarafından desteklenmiştir. Bu yayın tamamen yazarın kendi kişisel görüşlerini yansıtmakta olup AB Komisyonu bu kılavuz içerisinde yer alan bilgilerden ve bu bilgilerin herhangi bir amaç doğrultusunda kullanılmasından dolayı hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

² Fiziksel-duygusal-kültürel yöntemin, Türkçe çevirisinde bu yöntem metot şeklinde İngilizce çevirisinde ise yaklaşım olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada ise yöntem şeklinde adlandırılmıştır.

Aşağıda fiziksel-duygusal-kültürel yöntem çerçevesinde gerçekleştirilebilecek etkinlik alanlarına yer verilmektedir.

Diyaloglar

Günümüzde dil öğretim anlayışı, iletişimi incelemektedir. Amaç, hedef dilde öğrencilere iletişim yeterliği kazandırarak günlük ihtiyaçlarını zorlanmadan karşılama becerileri kazandırmaktır. Bu sebeple yabancı dil öğretimi iletişim anında oluşabilecek gereksinimlere cevap verme noktasında daha duyarlı olmalıdır. İletişim genellikle diyaloglar şeklinde gerçekleşir. İki insan bir araya gelir ve konuşmaya başlar. Böylece bir diyalog (karşılıklı konuşma) kurulur. Köksal ve Varışoğlu'na (2012) göre, diyaloglar yabancı dil öğretiminde çok sık kullanılmaktadır. Diyalogların Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde iletişimi ve etkileşimi sağlamak için kullanılabilir. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin başlangıcında kullanılan diyaloglar yapılandırılmıştır; öğrenciler diyalogları hiç değiştirmeden seslendirirler. Dilin kalıp kullanımını yansıtır. Öğrenciler Türkçe seviyeleri geliştikçe diyaloglardaki kalıplaşmış ifadeler yerine farklı söyleyişler, alternatif ifadeler tercih edebilirler. “Öğrencilerin bir konuyu sunma, bir problemi çözme ya da bir günlük olayı canlandırma etkinliklerini karşılıklı konuşmalar yoluyla düzenlemeleri diyalog tekniğinin karakteristik özelliğidir” (Köksal ve Varışoğlu, 2012, s. 106). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sınıflarında kullanılacak diyalog örnekleri:

- “Öğretmeni ve/veya öğrencileri çevreleyen gerçeklikle yüzleşmeleri için standart diyalogları değiştirme; öğretmen, öğrencilerin gerçeklik ile örtüşen cevaplar vermeleri için ısrarcı olmalıdır, “gerçeklik çalışmaları” açık iletişim için iyi bir başlangıçtır.
- Diyaloglara mantıklı eklemeler (bu tür çalışmalar), öğrencilerin kendilerini yaratıcı yollardan ifade etmelerini sağlamaya yöneliktir.
- Diyalog cümlelerinin yorumlanması; öğrencilerinden diyalog çalışmasında kendi kelimelerini ve cümlelerini kurmaları beklenir. Öğretmen, öğrenciden diyalogun ilk satırını kendi sözcükleri ile ifade etmesini ister. İkinci öğrenci ise diyalogun ikinci satırını kendi sözcükleri ile ifade ederek cevap verir.
- Öğrenciler kendi cümlelerini kurmaya alıştıktan sonra, diyalogu doğaçlama olarak anlatmaları istenebilir. (Her bir öğrenci diyalogun bir bölümünü alacak ve uygun hareketler ve mimiklerle diyalogu ifade edecek.)
- Doğaçlamalar; öğretmen diyalogdakine benzer bir durum anlatır ve 2 veya daha fazla öğrenciden kendi başlarına bu durumda iletişim kurmalarını ister. Bu tür egzersizler en zordur ve bu nedenle öğrencilerin yetisini ölçmek için iyi bir sınav olarak kullanılabilir. Durumlar yazılı olarak verilmelidir veya öğrencilerin anlayabileceği bir dilde sunulmalıdır. Örneğin; siz iyi durumdasınız, arkadaşınız kötü durumda; onu eğlendirmeye çalıştınız ama başaramadınız veya restoranda çorba istediniz ve garson getirdiğinde içinde sinek gördünüz; çok sinirlendiniz ve garsondan başka bir şey getirmesini istemeniz.
- Durum kullanımına alternatif olarak, öğretmen, öğrencilerden kendi durumlarını hayal etmelerini ve bunu oynamalarını isteyebilir.
- Bir durumu ödev olarak verip öğrencilerin kendi diyaloglarını yazmalarını isteyebilirsiniz”. (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Oyunlar (Sahne Oyunları)

Sahnelenmek için oluşturulan oyunlar, farklı şekillerde de adlandırılmaktadır. Bu oyunlara piyes, temsil veya sahne oyunları da denilmektedir. Sahne oyunlarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine birçok katkısı vardır. Arslan ve Gürsoy (2008), sahne oyunlarını yabancı dil öğretimindeki motivasyonu artıran bir teknik olarak belirtmektedirler. Motivasyon yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi öğrenme hazırbulunuşluklarını artıran bir faktör olması sebebiyle yabancı dil Türkçe sınıflarında kullanılabilir.

Sahne oyunları, yabancı uyruklu öğrencilerde empati duygusunun geliştirilmesine yardım eder. Çünkü sahne oyunlarında öğrencilere düşen çeşitli roller vardır. Öğrenciler rollerinin gereği olarak çeşitli kimliklere bürünürler. Örneğin bir öğrenci anne, baba, çocuk, şoför, doktor gibi farklı rolleri üstlenebilir. Bu roller, öğrencilerin farklı kişilerin gözünden dünyayı görmesini ve algılamasını sağlar. Ayrıca bu roller gereği öğrencilerin kelime hazinelerini ve dili kullanma becerilerini geliştirir.

Sahne oyunlarının en önemli özelliği ise, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeye dair öğrendiklerini kullanma fırsatı sunmasıdır. Çünkü sahne oyunlarında dilin kullanımına yönelik birçok iletişim ve etkileşim durumları

mevcuttur. Hatta sahne oyunlarında şiir, şarkı, kalıp sözlere de rastlanmaktadır. Bu bakımdan sahne oyunları dilin aktif olarak kullanımını sağlayan etkili bir öğretim aracıdır.

Sahne oyunlarının seçimi ve kullanımı konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Öncelikle sahne oyunlarının ders ortamında kullanımı ciddi bir hazırlık gerektirir. Öğretmenin bu hususu dikkate alarak sahne oyunlarını kullanmaya karar vermesi sürecin iyi bir şekilde yönetilmesi açısından önemlidir. Öğretmenin amacına uygun olarak oyun seçiminde bulunması gerekir. Örneğin öğretmen Türkçenin etkin kullanımı amacıyla bir oyun sahnelemek istiyorsa oyuncular arasında iletişim ve etkileşimin yoğun olduğu oyunları tercih etmelidir. Oyun sahnelemek zaman alan bir süreçtir. Öğretmenin ders planını iyi bir şekilde hazırlaması ve zaman yönetimine dikkat etmesi gerekir. “Julia M. Dobson, oyun seçme ve üzerinde çalışmak için aşağıdaki aşamaları önermektedir:

- Kısa çağdaş bir oyun seçin-basit bir komedi veya aile dramı olabilir.
- Her öğrenciye bir kopyasını verin. Evde okuyup bilmedikleri kelimelere bakabilirler.
- Sınıfta oyun üzerinde tartışın. İlk olarak herkesin yapıyı ve kelimeleri anladığından emin olun. Daha sonra öğrencilerle, oyunun geçtiği yeri, karakterleri, konusunu ve yazarın vermek istediği mesajı analiz edin.
- Öğrenciler bir daire olurlar. Onlara roller verin ve konuş-dinle sistemini kullanarak oyunun üzerinden geçin. Bu yöntemde sadece konuşacak kişi metnine bakar. Konuşmacı metnine bakar ve kendi sözlerini okur. Daha sonra kimle konuşuyorsa ona bakar. Oyundaki diğer kişiler de okumak yerine dinler. Bu yöntem, oldukça önemlidir çünkü başkasının ne söylediğini dinlemeden ve anlamadan iyi bir aktör olamazsınız.
- Öğrencilere oyunu ezberletmeyin. Konuş dinle sistemi ile öğrenciler cümlenin başına bakıp arkasından neyin geleceğini bilir. Sonunda metni bırakacaklardır çünkü oyunu öğrenmiş olacaktırlar.
- Öğrencilerin oyunu duygulu oynamaları için teşvik edin. Bunun için olaya katılmaları gerekmektedir. Kendilerine “Bu satırı söylerken nasıl hissetmeliyim?” sorusunu sormalıdırlar.
- Siz ve öğrencileriniz projeye zaman ayırabilecekseniz sahneleyin. Bu projeye zaman ve efor harcamaya hazır olun. Ancak sonucunda dil çalışmaları ve grup ruhu gelişecektir” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Münazaralar

Münazara, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine Türkçeye dair öğrendiklerini dinleme ve konuşma becerilerini kullanarak açığa çıkarma fırsatı sunar. Münazaralar, modern dünyanın öğrencilerinde bulunması gereken araştırma yapma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, eleştirel düşünme, sunum tekniklerini kullanma, iletişim kurma, karar verme, problem çözme, gibi farklı becerilerin gelişimine de katkı sağlar. Ancak münazaralar, ileri düzey dil kullanıcılarına Türkçe öğretiminde etkili bir şekilde kullanılabilir. Münazaralar aktif katılımı gerektiren etkinlikler olması sebebiyle de yabancı dil Türkçe derslerine katkı yaparlar. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde münazaralar gerçekleştirilirken öğrencinin sunduğu konuya yönelik yeterliği ile birlikte Türkçeyi kullanma becerilerine de dikkat edilmelidir. İçerik önemli olmasına rağmen dilsel unsurların kullanımı göz ardı edilmemelidir. Yabancı dil Türkçe sınıflarında münazara etkinliği gerçekleştirmek isteyen bir öğretmen aşağıdaki önerileri dikkate alabilir:

- “Bir münazara konusu belirleyin, destekleyenler ve desteklemeyenler gruplarını oluşturun.
- Her bir grupta aynı sayıda öğrenci olmasını sağlayın (her grup için 2-4 ideal).
- Öğrencilere hazırlanmaları için vakit verin, notlar hazırlayabilirler; ancak öğrenciler bu notlardan doğrudan okumamalıdır.
- 2 grup da sınıfın önünde otursun ki herkes onları görsün.
- Her gruptan bir kişiyi sözcü seçin, sözcü ilk olarak sunumu yapacak ardından grubunun görüşünü özetleyecek.
- Her bir sunum için bir süre belirleyin.
- Herkes sunumunu yaptıktan ve sözcüler görüşlerini açıkladıktan sonra sınıftaki öğrenciler gruplara soru sorabilir. Öğretmen de gruplara soru sorabilir.
- Konu öğrencileri sıktığında veya öğrenciler ateşli bir tartışmaya girdiğinde münazarayı bitirin.
- İzleyicilerden grupları oylamalarını istemeyin çünkü bu konuşmacılarda alınganlığa neden olabilir” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Sosyal ve Kültürel Uyum

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde sadece dil öğretimine odaklanılıp sosyal ve kültürel boyut dikkate alınmazsa başarılı bir dil öğretiminden bahsedilemez. Dilin öğretildiği topluma sosyal ve kültürel uyum konusu genellikle yabancı dil öğretiminde göz ardı edilmektedir. Ancak dil kullanıldığı toplumsal çevrede karşılık bulur. Özellikle yabancı dil öğretiminde bu durum çok önemlidir. Çünkü öğrenciler, yabancı dil ortamlarına kendi kültürlerini farkına varmadan transfer etme veya çok kültürlü sınıflarda kültür kargaşası yaşama eğilimindedirler. Örneğin Fransız bir öğrenci Türkçe öğrenirken, öğrendiklerini ister istemez Fransız toplumsal yapısına ve kültürüne göre değerlendirir. Yabancı dil öğrencilerinin kültürlerarası farkındalıkları zamanla gelişir. Bu gelişim genellikle zamana ve doğal akışına bırakılır. Öğrenilen dilin konuşulduğu topluma sosyal ve kültürel uyum konusuna, yabancı dil öğretimi programlarında yer verilirse bu gelişim hızlanır. Bu durum aynı zamanda dil gelişimini de hızlandırır.

“Kültürel uyumu sağlamanın yollarından biri de kültürün ana aktarıcısı konumundaki dili iyi kullanabilmekten ve karşdakine dille birlikte kültürü aktarabilmekten geçmektedir” (Güleç ve İnce, 2013, s. 97). Bu sebeple dil ile kültür birbirinden bağımsız şekilde öğretilmez. Aksine birbiriyle ilişkilendirilip sosyal bağlam içerisinde sunularak etkili bir yabancı dil öğretimi gerçekleşir. Avrupa Konseyi de ortak başvuru metninde yabancı dillerin öğretiminde sosyal ve kültürel unsurlara dikkatleri çekmiştir (bkz. Council of Europe, 2001). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin sosyal ve kültürel uyumunu artırmak için şu konu başlıklarına öncelik verilebilir: Türkiye’de yeme-içme, Türkiye’de ulaşım, Türkiye’de barınma, Türkiye’de misafirlik, Türkiye’de alışveriş, Türkiye’de giyim-kuşam, Türkiye’de hayat tarzı, Türkiye’de ibadet, Türkiye’de eğitim ve Türkiye’de tatil.

Atasözü ve Deyimler

Atasözü ve deyimler, dillerin söz varlığını yansıtan kalıplaşmış ifadelerdir. İlk bakışta, atasözleri ve deyimlerin biçimsel özellikleri göze çarpar. Ancak, Kalfa’ya (2013) göre atasözleri ve deyimler, “sadece belirli biçimsel öğelerden oluşmuş söz kalıpları ya da cümleler değil, aynı zamanda görünenin altında farklı anlamlar yatan sadece aynı dili konuşanların değil, aynı zamanda aynı kültürü paylaşanların yükledikleri ortak anlamsal kodlarla yaşayan, yaşatılan ve aktarılan sözlü kültür ürünleridir” (s. 173-174). Bu sebeple atasözleri ve deyimler, hem dilsel hem de kültürel açıdan değer taşırlar. Aynı zamanda dilin konuşulduğu toplumun hayat pratiklerini yansıması açısından da hem eğitsel hem de toplumsal işleve sahiptir.

Atasözleri ve deyimler, yukarıda söz edilen değerlerinden dolayı Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilir. Daha önceki çalışmalarda Kalfa (2013), Özdemir (2013), Tüm ve Sarkmaz (2012), Barın (2011), Akpınar (2010) ve Çalışkan (2010) gibi araştırmacılar da atasözü, deyimlerin veya her ikisinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmasını çeşitli açılardan ele almışlardır. Ancak atasözü ve deyimlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanımı esnasında dikkat edilmesi gereken durumlar bulunmaktadır. Öncelikle kalıplaşmış ifadeler olması, içerdikleri mecaz, teşbih, kinaye vd. söz sanatları sebebiyle başlangıç düzeyinde öğrencilerin eğitiminde kullanılmaması, orta ve ileri düzey Türkçe kullanıcıların eğitiminde yararlanması gerekir. Atasözü ve deyimlerin seçimi de önemlidir. Günlük hayatta kullanılan atasözü ve deyimlerin öğretiminin yabancı dil Türkçe sınıflarında tercih edilmesi öğrencilerin kelime hazinesine katkı sağlar. Öğrenciler günlük hayatlarında bunları rahatça kullanarak iletişim ihtiyaçlarını daha etkili karşılarlar. Atasözü ve deyimler bir dilin incelikleridir. Bu inceliklere sahip olan öğrencilerin, dili kullanmaya yönelik özgüvenleri ve yeterli algıları da pekişir.

Atasözü ve deyimler yabancı dil Türkçe sınıflarında çok farklı şekillerde kullanılabilir. “Eğer öğretmen bir deyim veya atasözünü sohbet başlatmak için kullanırsa, tartışmayı aşağıdaki sorular etrafında geliştirebilir:

1. Atasözü ne demek?
2. Bu doğru bir tavsiye mi? Neden?
3. Kendi dilinizde buna benzer bir deyim/atasözü var mı?
4. Benzer tavsiyeler veren başka deyim veya atasözü biliyor musunuz?
5. Deyimin/atasözünün bahsettiği olaya benzer bir şey yaşadınız mı?
6. Koşullar neydi ve sonuç ne oldu?” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Mizah

Mizah, günlük hayatın akışı içerisinde çok sık kullanılan bir unsurdur. Ortamı canlandırma, iletişime canlılık kazandırma, dili çekici kılma gibi pek çok işleve sahiptir. İnsanlar arasında sıcak bir bağ oluşturur. İnfomal ortamlarda şaka, fıkrâ vd. formlarda çok sık kullanılmasına rağmen yabancı dil sınıflarında yararlanılması konusunda dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Öncelikle mizah toplumsal kabulün dışıdır, toplumdan topluma değişir. Her milletin kültürel koşulları içerisinde oluşturduğu kendine özgü bir mizah anlayışı vardır. Bu bağlamda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin uyrukları dikkate alınarak mizah ürünleri kullanılmalıdır. Mizah ayrıca üst düzey anlama becerisi gerektirir. Bu sebeple öğrencilerin Türkçe düzeylerine dikkat edilmelidir. Bir yabancı dil Türkçe öğretmeni, sınıfında mizahı kullanırken aşağıdaki fikirlerden yararlanabilir:

- ✓ “Mizahi öğeler oluştururken evrensel olarak kabul edilmiş öğeleri seçin.
- ✓ Şaka veya tekerlemeler tam bir anlayış ile dilbilimsel ustalık gerektirdiğinden bunu ileri seviyedeki öğrencilerle kullanın.
- ✓ Öğrencilerinizi rencide edecek şakalar yapmayın.
- ✓ Bir şaka yaptıktan veya tekerleme söyledikten sonra, bunu anlık bir tartışmaya dönüştürüp sohbet ortamı yaratın.
- ✓ Bir sohbet ortamında en fazla 3-4 şaka isteyeceksinizdir, daha fazlası gereksizdir.
- ✓ Eğer öğrenciler şakayı, tekerlemeyi, fıkrâyı hatırlamak istiyorlarsa yazabilmeleri için tekrar edin.
- ✓ Öğrencilerinizin şaka, fıkrâ veya tekerlemeleri kendi dillerine çevirmelerini teşvik etmeyin.
- ✓ Mizahi öğelerden en çok bulmacalar dil derslerinde işe yarar, bu nedenle öğretmen öğrencilerin anlayacağı pek çok bulmaca hazırlamalı veya bulmalıdır” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Yukarıdaki öneriler dikkate alınırsa sınıfta mizah unsurundan rahat bir şekilde yararlanılır. Öğretmenler ilk denemelerinde başarı elde edemeyebilirler, ancak mizah unsurlarını kullandıkça kazandıkları deneyime paralel olarak başarı da elde edeceklerdir. Mizah unsurlarını kullanmaya karar veren öğretmenlerin, süreçte motivasyonlarını kaybetmemeleri ve süreci iyi yönetmeleri adına sabırlı ve kararlı olmaları tavsiye edilmektedir.

Şarkılar

İnsanın doğasında ritim vardır. Kalbin atışı, kanın vücuda pompalanması bunlardan yalnızca birkaçıdır. İnsan özü gereği ritmi yakalamak ister. Ritim arayışı insanları geçmişten günümüze müziğe sevk etmiştir. Bunun bir sonucu olarak da farklı türlerde sayısız şarkılar oluşturulmuştur. Şarkı dinlemek evrensel bir ihtiyaçtır. Dünyanın hemen hemen her yerinde insanlar eğlenmek, dertlenmek, dinlenmek vd. ihtiyaçları doğrultusunda şarkılar dinlerler. Şarkılar insanların günlük hayatında önemli bir yer tuttuğu için yabancı dil sınıflarında da mutlaka yer almalıdır. Aksi hâlde, yabancı dil sınıfları gerçek hayattan kopuk yapay ortamlara dönüşür.

Şarkılar, yabancı dil öğretiminde kullanılırken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar bulunmaktadır. Dersin akışında şarkıların süresinin ne kadar olacağı en önemli noktalardan biridir. “Şarkılar, en iyi haftada 1-2 kere 10-20 dakikalık sürelerde kullanılmalıdır” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>). Aksi hâlde öğrenciler tarafından ders mutlak eğlence olarak algılanabilir. Böyle bir algının oluşmaması için öğretmenler şarkılar için dersin değil ders için şarkıların olduğunu uygulamalarıyla hissettirmelidirler. Şarkı seçimi de üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır. Öncelikle şarkılar dil öğretiminde kullanılacağı için sözlerinin dil bilgisi açısından uygun olması gerekir. Popüler kültüre paralel olarak piyasada birçok nitelsiz şarkı bulunmaktadır. Bu şarkıların çoğunda Türkçenin özensiz kullanıldığı görülmektedir. Bu sebeple Türkçenin güzelliklerini en iyi şekilde yansıtacak kült ve güncel şarkılardan yararlanılması etkili olabilir. Şarkıların içeriğinin öğrencilerin yaşına, öğrenme düzeyine, duygusal ve ahlaki gelişimine uygunluğuna da dikkat edilmelidir. Şarkı ile yabancı dil öğrenmenin faydaları şu şekilde özetlenmektedir:

- “Şarkı dinlerken, öğrenciler dikkatlice dinlerler ve dinleme becerilerini geliştirirler.
- Öğrenciler kelime, duygular ve kültürel alt yapı hakkında bilgi sahibi olur.
- Öğrenciler günlük aktivitelerin baskısından kurtulur.
- Grup ruhu gelişir.
- Öğrenciler şarkıyı sınıf dışına taşıyabilirler.

- Öğrencilerin yabancı dil öğrenme ilgisi artar” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde şarkıların işitsel bir materyal olarak kullanılması daha önce Keskin (2011) tarafından da tavsiye edilmiştir. Şarkılar, etkili bir yabancı dil öğretim aracıdır. Aynı zamanda öğrenilen dilin kültürel boyutunu da tanıtır. Örneğin Türk halk müziği parçalarında zeybekler, yemeniler, cezveler, yazmalar, yemekler vd. birçok kültürel unsur yer almaktadır. “Seçilen şarkılardan en iyi sonucu elde etmek için, öğretmen aşağıdaki süreci takip edebilir:

- Şarkıyı siz söyleyecekseniz müziğini ve sözlerini bildiğinizden emin olun.
- Eğer siz söylemeyecekseniz, birine söyletin veya kayıttan dinletin ancak şarkının anlaşılır olduğundan emin olun.
- Eğer kimse sizin için şarkıyı kaydedemeyecekse, satın alın veya Youtube’da şarkıyı arayın.
- Her öğrenci için şarkının sözlerini hazırlayın. Popüler şarkıların sözleri internette hemen bulunur. Eğer fotokopi yoksa sözleri tahtaya yazın ve öğrenciler defterlerine geçirin.
- Şarkının her satırını öğrencilerle koro halinde okuyun ve telaffuzdaki herhangi bir yanlış düzeltin.
- Yeni kelimeleri açıklayın.
- Öğrencilere şarkıyı söyletmeden önce 2-3 kere dinletin.
- Öğrencilerin şarkıyı diğer sınıfları rahatsız etmeyecek şekilde söylemelerini sağlayın.
- Öğrencilerin şarkıya katılmalarına izin verin böylece daha iyi öğreneceklerdir, çok yavaş söylemelerine izin vermeyin.
- Şarkı öğrenildikten sonra bunu sohbete başlangıç noktası olarak kullanın.
- Eğer bire halk türküsüyse, bunun tarihi art alanı hakkında konuşun.
- Zaman içinde şarkının üzerinden tekrar tekrar geçin, öğrenciler öğrendiklerini tekrar etmekten hoşlanırlar” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Şiir

Şiirler, dilin estetik kullanımını yansıtan edebî eserlerdendir. Her ne kadar dilsel yönü ağır basan metinler olsalar da şiirler duygusal yönden de güçlü araçlardır. Şiirler, insanların duygusal boyutuna hitap eden hümanist metinlerin başında gelirler.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, Türkçe düzeyi yüksek olan öğrencilerin derslerinde şiirlerden yararlanılabilir. Böylece Türkçe öğrenenler dilin edebî, estetik, dilbilgisel ve diğer yönlerini keşfetme olanağını elde ederler. Bir yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni dersi için belirlediği şiiri işlerken aşağıda yer alan önerileri dikkate alır:

- “Öğrencilere şiiri yazılı olarak vermeden önce 2-3 kez okuyun ve onlardan anlamaya çalışmalarını bekleyin.
- Şiirin kopyasını herkese verin.
- Öğrencilerin bilmediği kelime ve yapıları açıklayın.
- Şiiri tekrar okuyun.
- Şiirdeki mesajları tartışın, öğrencilere şairin görüşüne katılıp katılmadıklarını sorun.
- Şiiri tekrar okuyun ve öğrencilerden gözlerini kapayarak sese odaklanmalarını isteyin.
- Her bir satırı sınıftan başka birinin okumasını sağlayın.
- Şair üzerine tartışın – hayatını, felsefesini, diğer şiirlerini, vb.
- Şiirdeki kültürel öğeleri ortaya çıkarın, öğrencilerin bunları kendi kültürlerindekiyle karşılaştırmalarını isteyin.
- Öğrenciler istiyorlarsa, şiiri ezberletin” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

Ceylan (2008), yabancı dil sınıflarında şiirlerin kullanılabilirliği bazı aktiviteleri şöyle sıralamaktadır: “Özetleme, çeviri, oyunca olarak hazırlama, şiiri şarkıya dönüştürme, karşılaştırma, anlam çıkarma ve sözcüklerin değişik anlamlarda kullanımı, kendi şiirini yazma, şiiri parçalara bölme ve şiiri anlama çalışmaları” (s. 120). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de şiirler, Ceylan’ın (2008) tavsiye ettiği etkinlikler kapsamında kullanılabilir. Yabancı dil Türkçe öğretmenleri, konuya uygun ve öğretime araç olabilecek farklı şiirleri, sınıflarında daha farklı biçimlerde de kullanabilirler.

Oyunlar

Oyunlar, günlük hayatta eğlenme amaçlı kullanılmalarının yanında uzun bir süredir eğitsel amaçla yabancı dil ortamlarında da kullanılmaktadır. Oyunlar, yabancı dil sınıflarında farklı amaçları karşılayabilmektedir. “Oyunlar motive edici, ilginç ve anlaşılır olmak kaydıyla, sıradan sınıf içi etkinliklerine farklı bir boyut kazandırdığı gibi, birbirini hiç tanımayan öğrenciler arasındaki buzları da kırıp kaynaştırma amaçlı kullanılabilir” (Gökdemir Erkan, 1999, s. 43). “Sınıfta oynanan oyunlarla farkına varmadan öğrenme gerçekleşmekte ve dile yönelik oluşturulan oyunlarla dilsel gelişim, dilin çeşitli durumlarda ve etkili kullanılması sağlanmaktadır” (Batdı, 2012, s. 318).

Oyunların en önemli işlevi, öğrencilerin öğrendiklerini iletişim anında kullanma fırsatları sunmasıdır (Gökdemir Erkan, 1999). Demirel (2011) de oyunların amacını, “dil kurallarından çok kullanımının önemli olduğunu vurgulamak ve rahat bir sınıf atmosferinde öğretilen dilin kullanımına olanak sağlamak” (s. 86) şeklinde ifade etmektedir. Bu özellikleri dikkate alan Gürsoy ve Arslan (2011), yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe iletişim kurma becerilerini geliştirmek üzere oyunların kullanılmasını önermektedir. Kara (2010), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde oyunları kullanmış ve oyunların öğrencilerin Türkçe öğrenme hızını ve kalıcılığı artırdığını, Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırdığını, derslerin sevilmesine etki ettiğini, gönüllü ve aktif katılımını desteklediğini, öğrencilerin aralarındaki sevgi, paylaşım ve arkadaşlık duygularını geliştirerek sosyalleşmelerini ve iletişimin artmasını sağladığını tespit etmiştir.

Eğitsel oyunlar çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Demirel (2011), eğitsel oyunları iletişim ve gramer oyunları olmak üzere ikiye; Gürsoy ve Arslan (2011) ise eğitsel oyunları iletişim, gramer, telaffuz ve geleneksel Türk oyunları olmak üzere dörde ayırmıştır. Yabancı dil Türkçe öğretmenleri, sınıflandırılan eğitsel oyunlardan amaçlarına uygun olarak istediklerini seçebilirler. Bu sınıflandırma, yabancı dil Türkçe öğretmenlerine zaman açısından kolaylık sağlayabilir. Bir ders saati sürecinde bir oyuna genellikle dersin ortasında veya sonunda 5 – 10 dakika zaman ayırılmalıdır (Demirel, 2011). Yabancı dil Türkçe sınıflarında oyunlardan yararlanmak isteyen bir öğretmen, aşağıdaki önerileri dikkate alarak seçtiği oyununun etkili olmasını sağlayabilir:

- “Oyunu iyice anlayın, kuralları iyice okuyun.
- Oyun malzemelerini derleyin.
- Oyundan önce öğrencilere böyle bir aktiviteden hoşlanıp hoşlanmayacaklarını sorun eğer istemiyorlarsa oynamayın.
- Pek çok öğrencinin katılabileceği bir oyun seçin, eğer seyirci olarak oturacaklar varsa onlar da skor tutabilirler.
- Küçük gruplarda her öğrencinin aktif rolü olduğundan emin olun.
- Oyunun öğrencilerin becerilerine uygun olduğundan emin olun, dil oyunlarının basit olmasına rağmen öğrencilerin kendi dillerinden başka bir dilde oyun oynadıklarını unutmayın.
- Öğrenim etkinliğinin başında oyunu oynamayın, öğrencilerin değişiklik istedikleri anda ortada veya sonda oyunu oynayın.
- Yönergeleri oldukça açık verin böylece herkesin oyunun kurallarını anladığından emin olun. Başlamadan önce belki birkaç deneme yapılabilir.
- Oyunu siz yönetin ve sınıftaki herkesin sizi görebileceği şekilde karşılıklarında durun.
- Oyunun kurallarını takip edin, bir öğrencinin kuralları çiğnemesine izin vererseniz, öğrenciler arasında tartışmaya neden olabilirsiniz.
- Oyunu kontrol altında tutun, öğrencilerin iyi vakit geçirmelerine karşın disiplinsizliğe izin vermeyin.
- Öğrencilerin bireysel olarak oyuna nasıl tepki verdiğini gözlemleyin.
- Takım oyunlarında, takımların dengeli olmasına özen gösterin.
- Her yeni oyunda farklı takımlar oluşturun.
- Eğer bir oyun iyi gitmiyorsa, başkasını deneyin.
- Öğrenciler bıkmadan önce oyunu mutlaka bırakın.
- Bir oyunu sürekli olarak oynamayın” (<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>).

SONUÇ

Fiziksel-duygusal-kültürel yöntemin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çeşitli avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir. Öncelikle bu yöntem, katı ilkelere sahip değildir. Yabancı dil öğretimini esnek bir biçimde ele alarak öğretim sürecini öğrenci açısından duyarlı hâle getirmektedir. Bu özelliği, öğrenci merkezli bir yabancı dil öğretim yöntemi olduğunu göstermektedir. Öğretmen ise süreçte yol göstermektedir. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntemin bu özelliği, çağdaş eğitim anlayışının bir göstergesidir. Bu yöntem, yabancı dil öğretim sürecinde öğrencinin aktif katılımını destekleyen teknikleri uygulamaktadır. Başvurulan teknikler aynı zamanda öğrencileri güdüleyecek niteliktedir. Oyunlar, sahne oyunları, şarkılar, diyaloglar neredeyse her öğrenci için ilgi çekici aktivitelerdir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen her öğrenci, hümanist bakış açısıyla değerlendirildiğinde birbirinden farklıdır; yani sürece bireysel farklılar dâhil olmaktadır. Bu sebeple, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi esnasında öğrenen özellikleri dikkate alınarak dersler tasarlanmalı ve yürütülmelidir. Bu durum, Gardner'ın çoklu zekâ kuramı bağlamında değerlendirilebilir. Örneğin fiziksel-duygusal-kültürel yöntemin derslerde kullanımını önerdiği şiir, Gardner'ın çoklu zekâ teorisi kapsamında incelenebilir. "İçerdiği ritim, melodi, müzikalite ve sözcüklerin bir ölçü dâhilinde kullanılması açısından birçok zekâ alanına birden hitap edebilmekte ve bunların gelişimine olanak sağlamaktadır" (Ceylan, 2008, s. 119-120). Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem, bireysel farklılıklara duyarlığa ve birden çok zekâ alanına hitap edebilme açısından zengin bir yöntemdir.

Günümüz eğitim anlayışı, öğrencilerin sadece bilişsel olarak değil; duyuşsal olarak da gelişmesini amaçlamaktadır. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem sınıfta kullanımını önerdiği tekniklerle öğrencileri hem bilişsel hem de duyuşsal olarak geliştirmektedir. Örneğin oyun tekniği kullanılırken bir gruba ait olma, grubun özelliklerini benimseme, grubu temsil etme gibi farklı duyuşsal boyutlar geliştirilmektedir. Tuncay'a (2001) göre, yabancı dil öğreniminde duygusal zekâ da etkili bir faktördür. Bu yöntem, yabancı dil öğrencilerinin duygusal özelliklerini dikkate alması sebebiyle duygusal zekânın geliştirilmesinde etkili bir role sahiptir. Bu yöntemin temelinde yer alan ilkelere empati ve derslerde kullanımını önerdiği diyaloglar, oyunlar ve sahne oyunları Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kendilerine ve başkalarına ait duyguları anlamasına ve yönetmesine katkı sağlar.

Günümüz yabancı dil öğretim anlayışı sadece dil öğretmeyi değil dilin konuşulduğu toplumun kültürünü de öğretmeyi hedeflemektedir. "Kültür kavramı yabancı dil eğitimi açısından ele alındığında sanatsal, toplumbilimsel, anlamsal ve edimsel olarak öğrencilerin karşısına çıkararak somut ve soyut değerleri yaşamla ilişkilendirir" (Tüm ve Sarkmaz, 2012, s. 448). Çünkü dil ile kültür birbirinden bağımsız değildir; aksine dil ile kültür birbirini tamamlayan unsurlar olarak insanların günlük hayatına yön vermektedir. Dil, kültür içerisinde anlam kazanmakta ve kültürün taşıyıcısı olarak insanların hayatında yer almaktadır. Fiziksel-duygusal-kültürel yöntem, sadece dil öğretmeyi değil dili kültür bağlamında öğretmeyi amaçladığı için yabancı dil Türkçe sınıflarında değerlendirilebilecek bir yöntemdir.

GELECEK ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek bir yöntem olan fiziksel-duygusal-kültürel yönetime yönelik bu çalışma giriş niteliğindedir. Literatür taraması olarak yürütülen bu çalışmada adı geçen yöntem ana hatlarıyla ele alınmıştır. Hâlihazırda fiziksel-duygusal-kültürel yönetime yönelik çalışmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Bu yöntemin, kuramsal arka planı da yetersizdir. Bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda:

- Fiziksel-duygusal-kültürel metoda yönelik daha detaylı kuramsal çalışmalar kaleme alınabilir.
- Fiziksel-duygusal-kültürel metoda yönelik nitel ve nicel uygulamalı (eylem araştırması, ön-test – son-teste dayalı deneysel çalışmalar vd.) çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbal, B. (2008). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev odaklılık üzerine uygulamalı bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akpınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanımı üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılarla Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109-124.
- Barın, E. (2011). Türk soylulara Türkiye Türkçesinin öğretiminde deyimler ve atasözlerinin önemi. *Türk Yurdu*, 31(286). 26.12.2013. tarihinde <http://www.yev.org.tr/turkey/index.php?lang=tr&page=219> adresinden alınmıştır.
- Batdı, V. (2012). Yabancı dil öğretiminde eğitsel oyunların kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 317-324.
- Council of Europe (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved January 03, 2014, from http://books.google.com.tr/books/about/Common_European_Framework_of_Reference_f.html?id=PygQ8Gk4k4YC&redir_esc=y. Erişim Tarihi: 03.01.2014.
- Ceylan, H. (2008). Yabancı dil olarak İngilizce'nin öğretiminde şiirin kullanımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 116-121.
- Çalışkan, N. (2010). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde söz varlığını geliştirme: Kavramsal anahtarlar aracılığıyla deyim öğretimi. *Turkish Studies*, 5(4), 258-274.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı-dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı dil öğretimi* (6. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gökdemir Erkan, A. (1999). Dil öğretimini destekleyici etkinlikler. *Dil Dergisi*, 79, 36-44.
- Gömlüksüz, M. N. (2000). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler ve yöntem sorunu. *Firat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 253-264.
- Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Gürsoy, A. ve Arslan, M. (2011). Eğitsel oyunlar ve etkinliklerle yabancılarla Türkçe öğretim yöntemi. 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (FLTAL), May 5-7 2011, Sarajevo (ss. 177-185). Retrieved December 25, 2013, from http://eprints.ibu.edu.ba/29/1/FLTAL%202011%20Proceed%C4%B1ngs%20Book_1_p177-p185.pdf.
- Hamamcı, Z. (2013). Yabancı dil öğretimi tarihçesinde yöntem incelemesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 66-70.
- İşcan, A. (2011). Yabancılarla Türkçe öğretiminde Suggestopedianın (telkin yöntemi) kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1281-1286.

Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı. *Milli Folklor*, 25(97), 167-177.

Kara, M. (2010). Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi. *TÜBAR*, 27, 407-421.

Keskin, F. (2011). Using songs as audio materials in teaching Turkish as a foreign language. *Tojet*, 10(4), 378-383.

Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2012). Yabancı dil öğretiminde yaklaşım yöntem ve teknikler. A. Kılınc ve A. Şahin (Editörler), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDTÖ)* (2. baskı) içinde (ss. 81-111). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Kumaravadivelu, B. (2003). *Beyond methods : Macrostrategies for language teaching*. New Haven, CT: Yale University Press.

Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.

Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretimde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318.

Özdemir, A. (2013). Deyimlerin yabancılara öğretiminde mnemonik teknikler ile öğretim etkinliği önerisi. 6. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı, 04-06 Temmuz 2013, Niğde. 24.12.2013 tarihinde https://www.academia.edu/4725041/Deyimlerin_Mnemonik_Teknikler_ile_Yabancılara_Ogretimi adresinden alınmıştır.

Songün, R. (2001). Yöntemler çok mu güçlü? Yoksa...? *Dil Dergisi*, 100, 7-13.

Tuncay, H. (2001). Yabancı dil öğreniminde duygusal zeka (EQ). *Dil Dergisi*, 106, 44-48.

Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 448-459.

Yaylı, D. ve Yavuz, M. A. (2008). Göreve dayalı öğrenme yönteminin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygulanmasına ilişkin sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 58-68.

Yaylı, D. (2004). *Göreve dayalı öğrenme yönteminin Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde uygulanması ve bu uygulamaya ilişkin öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yorulmaz, M. (2009). *Göreve dayalı öğretim yönteminin Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisinde kullanılmasının avantajları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

<http://www.languages.dk/archive/pools-m/manuals/final/phyemocr.pdf>